

Benjaminas Rumšas.

Pasikalbėjimas Maikio su Tėvu

—Gud mornink, Maikė!
—Labo ryto, tėve. Kas pas tave girdėt?
—Bom biznis, vaike.
—Kodel?
—Iš mūsų parapijos pradėjo bėgti visi apaštalai.
—Ką tai reiškia?
—Tai reiškia, vaike, kad visi mūsų šventi patronai, kurie stovėjo bažnyčioje, pradėjo mufintis laukan.
—Man neaišku, tėve.
—Na, tai klausyk, aš tau išklumocysiu virczniau. Musų švento Pyterio ir Povyls susaidė buvo nupirkus ir pastačius bažnyčioje du savo patronus, tai yra, šventą Povylą ir šventą Pyterį, o kita mūsų susaidė užfundijo šventą Džianą. Ar tas aišku, ar ne?
—Gera, tėve, o kas toliaus?
—O toliaus, vaike, pamatė, kad šitų šventųjų mūsų bažnyčioje jau nėra.
—Tai kur jie?
—Išsimufino.
—Ar tu nori pasakyti, tėve, kad išsikraustė?
—Jessa!
—Kokiuo budu jie galėjo išsikraustyti? Juk jie buvo negyvi.
—Jes, rodos, kad negyvi, o betgi išsimufino. Petrinės apaštalas pabėgo da 1923 metais, kuomet bažnyčios sklepe fajeras atsitiko, o dabar apsižiūrėjom, kad ir švento Džiano nėra. Tai tikri stebuklai, Maikė. Kada pirmą kartą pamatė, kad mūsų apaštalai iš bažnyčios prapuolė, tai mūsų susaidė kilo lermas. Mat, daug pinigų buvom už jį užmokėję. Taigi išrinkom komitetą ir nusistėm pas kleboną, kad pasakytų, kokių spasabu tas galėjo atsitikti. Klebonas peržiūrėjo knygas ir pasakė, kad šventas Povylas visai nėra pas jį užrašytas. Taigi aš noriu, kad tu, Maikė, dabar man išvirozytum, kaip tai gali būti, kad mūsų susaidės patronas nėra parapijos knygoje užrašytas.
—O kiti baldai ar yra užrašyti?
—O kas tai yra "baldai," Maikė? Ar tai fornicijai?
—Taip, tėve.
—Aš to negaliu pasakyti, Maikė, ba knygas yeda pats klebonas su savo gspadine.
—Jeigu tu pats, tėve, šitų dalykų nežinai, tai kaip gi aš galiu žinoti? Juk aš prie jų parapijos nepriguliu. Aš tik tiek galiu pasakyti, kad čia nėra jokių stebuklų. Jeigu mūsų patronas nėra kunigo knygoje užrašytas, tai gali būti, kad jį nesat jį pirk,

—Ale kur gi ne! Aš pats atsimenu, kaip ant mitingo buvo nutarta nupirkti, ir tas nutarimas stovi mūsų pratekuluose užrašytas.
—O pinigus ar užmokėjot?
—Šiur, Maikė!
—O kam juos užmokėjot?
—Klebonui.
—Tai jį imkite jį nagan.
—Kaip tu jį paimsi nagan, kad jis sakos nieko nežinąs ir dac ol? Ir dabar mūsų susaidė labai susiklapatinus, kad neatsitiktų tas pats ir su kitais mūsų patronais. Tiek daug yra šventųjų pripirkta, tiek pinigų sudėta, o jeigu vieną gražią naktį visi išsimufins, kas tada bus?
—Tegul prapuola, tėve, gal bus geriau.
—Kaip tai, vaike, kaip tas gali būti geriau, jeigu mūsų procė prapuls?
—Šiaip ar taip ji prapuola, tėve. Jeigu mūsų patronas ir nebūtų iš bažnyčios dingęs, tai vistiek jį savo pinigų jau negautumėt už jį. Vėliau jį galėtumėt nutarti da daugiau tokių statybų nupirkti. Bet dabar, kada jis prapuolė, tai jį pradėsit protauti ir ne vienas iš jį susipras, kad tokiems dalykams neužsimoka savo pinigų leisti. Todėl aš ir sakau, kad juo daugiau jūsų šventųjų "pabėgs," tuo jums bus geriau.
—Palauk, Maikė, aš noriu apie tai pamislyt.

Kunigo Garmaus Byla Išėjo Laikraščiu Naudai.

"Keleivyje" buvo jau rašyta, kad vyriausis Massachusetts valstijos teismas panaikino kun. Garmaus bylą prieš buvusį "Sandaros" redaktorių Šliakį ir paliuosavo pastarąjį nuo pabaudos, kurią žemesnis teismas buvo jam uždėjęs.
Kun. Garmus, matoma parakurstytas kitų kunigų, buvo prikibęs prie p. Šliakio už išspausdintą "Sandaroje" korespondenciją, kurioje buvo pasakyta, kad jisai, Garmus, grįždamas su aukomis iš Amerikos į Lietuvą, susipažino Vokietijoje su dviem mergom ir gyvendamas su jomis visą laiką išleido visus pinigus.
Kun. Garmus norėjo konstruoti šitą korespondenciją kaip kriminalinį jo kunigiškos "garbės" apšmeižimą, ir prisaiškintų suolas, kuriame pusė buvo airių katalikų, pripažino, kad kun. Garmus ištiesęs yra ta korespondenciją apšmeižtas.
Bet p. Šliakys apeliavo į ant naudos.

Žmogus Prieš Tryliką Tukstančių Metų.

Viena moksliska ekspedicija neseniai Bolivijoje (Pietų Amerikoje) padarė naujų tyrinėjimų su dar jdomesniais rezultatais.
Iš po žemių jai pasisekė atkasti likučius tokių senos žmonijos kultūros, prieš kurią 3—4 tukstančių Egipto kultūra tik vaikas. Čia rasta kultūros likučiai, kuri žydėjo mažiausia prieš 13 tukstančių metų.

13,000 metų!...
Mokslo nustatyta, kad ta vieta, kur dabar atrasta tos labai senos kultūros likučiai, gal prieš keletą tukstančių metų buvo apsemta vandenyno, ir viskas kas buvo žemės paviršiuje sunaikinta.

Bolivijos nukariautojai ispanai, užėmę tas vietas po Amerikos atradimo, rado kultūringos inkų giminės kultūros liekanas. Bet dabar įrodyta, kad po jų bažnyčių rumų, miestų griuvėsiais išsisi likučiai dar kitos, daug senesnės, nežinomos kultūros.

Akmeninius ginklus, išmurtas tašytas akmenimis lindynės — štai ką rado pastaruoju laiku mokslininkai, besirausdami daug giliau, negu inkų griuvėsiai žemės sluoksnyje.

Tose akmeninėse sienose rasta įmurtų žmonių kaukolės. Vadinasi, žmonės ten buvo laidojami panašiai kaip katakombose. Gyvenamosios lindynės gana mažos, su akmeniniais suolais pasieniuse. Žmonės, matyt, miegojo ant jų sėdėdami. (Vietos indijonai ir ligi šiol budami kelionėje, miega sėdėdami). Rasta taip pat, panašiai kaip Egipto mumijų, sudarytų žmonių kaukų.

Betyrinėjant paaiškėjo, kad vėliau tos kultūros vis augta. Iš mažų lindynių eita prie statomų didžiulių požeminių kaimų, bažnyčių ir rumų. Visi statybai sunaudoti akmenys puikiai nusifuoti. Randama daug didžiulių akmeninių statulų. Kaip naujesnės, vis labiau žydinčios kultūros pažymiai yra gražūs deginto molio dirbiniai, žalvaris, statybos brėžiniai.

Ir štai tos beaugančios kultūros netikėtai nutruktą — didžiulė vandenyno bangą, matyt, iš karto viską nuplė. Kai kuriose vietose randami tik įvairių rumų, bažnyčių pamatai.

Įdomiausia paskutinių tyrinėjimų radinį sudaro Saulės Bažnyčios sienų pagraži-

nimų smulkmenos. Kai kas jau buvo rasta anksčiau, bet dabar išviesos pasaulį ištraukti įvairūs rašmenys ir sienų bareljefai.

Bažnyčios vartų buta išrašytų įvairiais rašmenimis, kuriuose kalbama apie metų laikų atsimainymą, apie sėjos pradžią, apie žyinių (kunigų) gudrumą. Pasirodo, kad pastarieji iškabindavo bažnyčiose lenteles su parašais: "galite pradėti sėją," "pavasaris atėjo," "eikite į laukus," "greitai bus lietus" ir tt. Šios lentelės yra akmeninės ir išliko iki šių laikų.

Mastai apie šias liekanas ir samprotauji: 13,000 metų!

O jau ir tuomet žmonės gyveno, kovojo, mylėjo, kalbė akmenyje savo gyvenimo pasaką, meldėsi, puolė veidu prieš saulę — dievą, kentė ir džiaugėsi.

JIE GAVO ĮSAKYMĄ.

Mes žinome, kad Lietuvos bolševikėliai gyvena ne savo protu, bet Maskvos įsakymais. Jei jiems Maskva įsako, jie siūlo mums "bendrą frontą," atėjo kitas įsakymas — ir jie vėl atsisako nuo bet kokio bendradarbiavimo su mumis.

Mes, socialdemokratai, tik juokiamės iš tokių Maskvos lavatų, kurios gyvena sveimais įsakymais ir pinigais. Pastaruoju laiku Lietuvos bolševikai gavo įsakymą: "markiau pulti socialdemokratų. Ir tuoj "Valstiečių žody" pasipylė pludimai. Visa eilė nemazgoturnių pradėjo visaip lojoti mus. Ka, ka, o meluot bolševikėliai tai jau moka. Nors karais ir labai kvailai jie meluoja, bet ką gi, ar darbininkas taip greit patikrins ar čia liesa ar melas.

Bolševikai! mano, kad tik reikia blauroti, o kas nors vis tiek pilnips. Tie etatiniai Maskvos skalikai nė nemato, kad jie savo melu, šmeižtais, prasimanymais tik ardo darbininkų judėjimą. Darbininkų judėjimas jiems ir nerūpi. Jie tik nori suklaidinti darbininkus ir įvesti savo diktatūrą, o tada jau norėsi nenorėsi, turėsi tylėti.

Bolševikėliai džiugauja, kad klerikalai persekioja socialdemokratų. Tie niekšai iš džiaugsmo rankas trina. Mes, socialdemokratai, aiškiname darbininkams, kad bolševikai ir klerikalai eina tais pačiais keliais. Pažiūrėkit Rusijon: ten kapitalistai yra laisvi, užsienių kapitalistai gauna koncesijas ir išnaudoja rusų darbininkus, o socialdemokratų kencija klijimuose. Lietuvoj reakcija socialdemokratų taip pat persekioja.

Jei šiandien mes persekioja klerikalai, jei Lietuvoj nėra demokratinių laisvių ir jei visos mūsų kraštas skursta ir stena reakcijos smaugiamas, tad kalti yra bolševikai. Bolševikai 1919 metais atsivėdė "raudonuosius" rusus į Lietuvą pasiplėsti. Lietuva turėjo nuo užpuolikų gintis. Karas su rusais ir davė progos mūsų reakcijai sustiprėti. Bolševikai remdami rusų durtuvu suardė Lietuvos darbininkų judėjimą ir sustiprino klerikalinę reakciją.

Vėliau bolševikai padėjo žvalgybai išardyti mūsų profesines sąjungas ir šiandien tenka vėl darbas pradėti iš naujo.

Darbininkams tenka kovoti prieš du priešus: prieš klerikalus ir jų diktatūrą ir prieš bolševikus. Ir vieni ir kiti laisvės nepripažįsta. Lietuvoj vienas reakcinis lazdos galas, o Rusijoje kitas tos lazdos galas, muša betgi ir ten ir čia tikrai darbininkus.

Taigi kun. Garmaus byla galų gale išėjo laikraščiams ant naudos.

X Socialdemokratai.

Piršlys Suvadžiotojas.

Vieno veiksmo komedija.

(Pabaiga)
SCENA X.

Agnieška:—O, svetelių pas mus beėsą. Sveiki atsilankę.

Alutis ir Piršlys:—Sveiki, sveiki!

Alutis:—Tai užvažiam apsilankyti...

Piršlys:—Apsilankyti ir pažiūrėt kas pas jus naujo, ar visi sveiki?

Agnieška:—Del sveikatės negalim Dievo rugoti, esam visi kaip ridikai sveiki-raudoni. Na, o kas pas jus, sveteliai, naujo?

Piršlys:—Naujo, vadinasi, kol kas nieko.

Tarškalys:—Gana, motin, tau rodą braukti, eik įnešk ką nors mums užkasti.

Agnieška:—Tikrai, ko aš čia stoviu, tuojaus. (Išeina).

Piršlys:—Dabar, vadinasi, ir apie dalyką galima bus pakalbėti. Čia, vadinasi, tėvai, kalba eis apie Alutį. Alutis žmogus turtin-gas, turi gerą ūkį...

Tarškalys:—Žinau, žinau.

Piršlys:—Visko turi, tik neturi, vadinasi, šeiminkės. Pats, tėvai, turi dukrelę, kuri pasidabojo jam.

Alutis:—J tavo sveikatą, tėvai! (Geria).

Tavo dukrė ištikrųjų man labai patinka, už mane ją išleides džiaugiesi, tėveli. I sveikatale. (Prisipila ir geria).

Tarškalys:—Dėkui. (Į piršlį). O jau kažin pasogos ar daug reikalausite? (Grįžta Agnieška nešina butelį, surio, duonos ir deda ant stalo).

Agnieška:—Štai ir aš dar radau trejų devynių. Žmonės sako, kad nuo visų ligų gelbsti. (Sėdasi).

Tarškalys:—Matai, motin, atvažiavo sveteliai ir dar nepaprasti: vienas piršlys, antras jaunaitis. Mat, pasidabojo Aluciui mūsų Marcelė, taigi dabar pasvarstysime visi.

Alutis:—Tikrai, mamyte, pasidabojo man jūsų Marcelė. Tai, motinėle, už tavo ir Marcelės sveikatą. (Geria).

Piršlys:—O kaslink pasogos, manau, kad tėvelis, nepaskupėsi savo vienintėlei dukrelei. Duodamas jai tai vistiek kaip ir skolin-tu kokią geram žmogui. Ant senatvės juodu jums galės duoti.

Tarškalys:—Kas tiesa, tai tiesa. Duosiu pora tukstantėlių, na arklį, karvę ir kitų gyvulėlių. Kraitis nemažas bus.

Alutis:—Na, tėvai, manau, kad tukstan-tį vis uždėsi daugiau. Kas dabar iš tų pora tukstantėlių. Tiesą piršlys kalba, kad jau duodamas dukterei pasogą, tai kaip ir sau. Tai ko čia gailėtis. Už tavo sveikatėlę. (Pilas ir geria).

Tarškalys (į šalį):—Matyt, kad geras paukštis, vienas geria ir gana. (Į Alutį). O jį deratės dar nematę mūsų Marcelės, gal dar visai nepatiks jums. Motin, kur Marcelė?

Agnieška:—Aš eisiu ją tuojau pašauksiu, mat gėdinasi įeiti. (Išeina).

Piršlys:—Žinoma, jauna, nedrąsi. Jonas ją pažįsta, jei neis—nereiks, vadinasi, be jos apsieisime.

Alutis:—Pažįstu ją, gerai pažįstu, kur nepažinsi, tegu neina, apsieisime... O tėvelis vis juk dar tukstantį pridėsi, kad jau lygus skaičius būtų "trys," nors ir visko turiu, ką gali ir Ragočius pasakyti. (Rodydamas į piršlį). Bet daug ir reikia. (Ieina Agnieška).

Agnieška:—Tuojaus įeis Marcelė. (Sėdasi prie kalvarato).

Piršlys:—Dabar ji turbūt dabina? Mat jau toks jaunų, vadinasi, paprotys, kad tik gražiau, vadinasi, pasirodyti.

Tarškalys:—Et, ir mes buvome jauni, ką čia supaisysi. (Ieina Marcelė).

SCENA XI.

Marcelė (Gėdinai):—Gerą dieną.

Alutis:—Sveikutė, sveikutė, tai, sakau, gražumėlis, kaip pamalevota.

Piršlys:—Tikrai, Jonai, dailią gyvenimo draugę, vadinasi, pasirinkai.

Alutis:—Daili, tai daili, ką čia bekalbėti. (Į Marcelę). Eikšią, balandėle, pas mane. Nesigėdink, eikš... (Ieina Ickus ir Petras).

SCENA XII.

Petras (lyg tęsdamas kalbą):—Gal jis

tebėra pas mus... (Alutis pamatęs Ickų nusigąsta).

Ickus:—Uį, jis yr'. Uį, tai tamste čia? Aš du syk būvau pas tamstą šiandien, bet pono Alučio neradau. Uį, kur aš jam rasiu, kad jis čia. Niu, pons Aluti, daugiau loikti negaliu. Atiduok man skolą! Jei šiandien neatiduosi, tai žinai kas bus? Rytoj ateis Šmulkė, Abromas ir aš su policija ir padarysim ant tavo namų ir žemės licitaciją... (Visi nusi-stebi).

Alutis (traukiasi durų link). Ar velnias čia tave atnešė?!

Ickus:—Uį ne. Ne velnias, aš pats atė-jau. Ale atiduok tamsta man skolą! Tamsta vis prižadėjai greit atiduoti. Tamsta sa-kei, kad greit vesi pačią, gausi gerą pasogą ir pinigų bus... Uį, loikti nebegaliu, nes Šmulkė ir Abromkė atims tavo žemę ir aš liksiu be nieko...

Tarškalys:—Kaip tai, nesuprantu, Ickau. Ar tai tau Alutis skolingas, ar kitas kas? (Alutis nematant Ickų išbėga).

Ickus:—Niu, Alutis, Alutis.

Tarškalys:—Kaip tai gali būti? Juk Alu-tis toks turtingas...

Ickus:—Uį, jis turtingas?! Kad jis būtų nors tiek turtingas kaip tas elgėta, kur prie bažnyčios ranką atstatęs stovi, tai būtų la-bai gerai. Jeigu jis parduotų visą savo ūkį ir tai jam skola užmokėt neužtektų. Kaip aš žydas esu, tikėkit man.

Piršlys (Nedrąsiai):—Jau, Ickau, rodos tu čia per daug meluoji...

Ickus:—Uį, kad aš taip sveikas bučiau, kaip aš teisybę kalbu. Jis man vienam dau-giau kaip pusantro tukstantio skolingas, aš galiu vekselį parodyti. (Jieško po kišenes). Ir dar jis skolingas Šmulkei, Abromui ir ki-tiems. Jis visuomet žada apsiavet, gauti gerą pasogą ir visiems atiduoti skolą. Ale kas už jo eis... (Apsidairo). Niu, kur Alutis? Išbėgo?! Uį, a chalerije!... (Bėga lauk).

Tarškalys:—Še tau piršlį! Gerą, turtingą ir negeriantį jaunikį mano Marcelėi at-vedei! Dėkui už tokį jaunikį, Ragočiaus...

Piršlys:—Atleisk man, tėvai... Gerai ne-pažinau aš jo. Prašė, vadinasi, žmogus, kad supirščiau, taigi, sakau: kodel žmogui gero nepadaryti?...

Marcelė:—Tai dabar aš prašysiu: pri-piršk man Petrą.

Piršlys:—Katrą Petrą?

Marcelė (Rodydama pirštu):—Nagi šitą.

Tarškalys:—Tikrai, daug vertesnis Pet-ras už tą Alutį. Nors kartais ir patinginiauja su tais savo laikraščiais, bet doras, blaivus ir išmintingas.

Piršlys:—Tikra tiesa, Petrą aš pažįstu gerai; išmintingas vaikas. O to Alučio ne-pažinau gerai.

Agnieška:—Tai ko gyrei, kad nepažinai? Piršlys:—Toks jau mano amatas, vadina-si, esu piršlys.

Tarškalys:—Petrui, ar tu myli Marcelę ir ar tu nori ją už pačią sau gauti?

Petras (Bučiuodamas Tarškaliaus ran-kas):—Myliu. Aš noriu ją...

Tarškalys:—O tu, Marcelė, ar sutinki būti Petro žmona?

Marcelė (Nedrąsiai):—Sutinku.

Tarškalys:—Na jeigu taip, vaikai, lai-minu aš jus. Apsiveskit ir mylėkit viens kitą lig grabo lentos. Ką buvau prižadėjęs pasogą, tai dar pridėsiu jums ir gyvenkite sau laimingai!...

Piršlys:—Kaip aš...

Tarškalys:—O tu, piršly-suvadžiotojau, esi visai čia nereikalingas; apsieisime ir be tavęs. Gali drožti ten, kur ir tavo turtinga-sis jaunikaitis iškūrė...

(Uždanga)

PRAKEIKTAS KARAS.

Kraują jaunuolių permirko žemė,
Kraujo upeliai laukuos tekėjo.
Kur tik kareivių pulkai stovėjo,
Kraujo jaunuolių permirko žemė,
Kur tik granatos tankiai aidėjo...

Tų prakeikimas karui atėjo,
Kurie atliko be kasnio duonos,
Kurie nerado niekur paguodos,
Tų prakeikimas karui atėjo,
Kurie nustojo vilties svajotos...

